

SAMLAREN

TIDSKRIFT

FÖR

SVENSK LITTERATURHISTORISK
FORSKNING

NY FÖLJD. ÅRGÅNG 35

1954

UPPSALA 1955

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET

UPPSALA 1955

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI AB

547565

Miscellanea.

Ett Diderotcitats hos Kellgren.

I sitt kända arbete *Le préromantisme français* citerar André Monglond följande passus ur ett brev av d'Alemberts väninna, Julie de Lespinasse: »Diderot a dit que la nature, en formant un homme de génie, lui secoue sur la tête un flambeau en lui disant: *Sois grand homme et sois malheureux*» (1, 1930, s. 23). Den edition av mlle de Lespinasses brev till vilken Monglond hänvisar har inte varit tillgänglig för mig, men av en äldre upplaga framgår att brevet, som är ställt till hennes älskare, comte de Guibert, är daterat den 23 oktober 1774, se *Lettres de mademoiselle de Lespinasse*, 1, 1809, s. 271.

Diderotcitats slutord överensstämmer ordagrant med ett av Kellgrens berömdaste uttalanden, slutorden i den patetiska apostrofen till den unge författaren i *Man äger ej snille för det man är galen*. Det är osannolikt att överensstämmelsen skulle bero på annat än på direkt lån, isynnerhet om man tar i betraktande Kellgrens förmåga att som Molière taga sitt hos andra.

Mlle de Lespinasses ordalag synas utsluta att hon skulle anföra ett muntligt yttrande av Diderot, som ju umgicks i hennes salong; hon citerar påtagligen en skriftlig förlaga. Frågan är, vilken? De speciella problem som röra Diderots skrifter och deras utgivande äro kända och behöva här inte utläggas; de försvåra i hög grad en identifikation. Mlle de Lespinasse har naturligtvis varit i tillfälle att taga del även av Diderots vid denna tid så talrika otryckta arbeten.

Trots åtskilligt efterletande har det inte lyckats mig att återfinna citatet i något av Diderots verk eller brev. Även förste bibliotekarien J. Viktor Johansson, som välvilligt bistått mig, har inte kunnat finna källan. Så svåröverskådlig — och för det mesta så illa utgiven — som Diderots produktion är, är det dock mycket möjligt att citatet undgått oss. Man får hoppas att en annan forskare skall ha bättre lycka. Själva tankegången — geniets tragik — är ju ingalunda främmande för Diderot, se t. ex. hans av Hubert Gillot, *Denis Diderot*, 1937, s. 301 ff. sammanställda yttranden.

På vilka vägar Diderots ord nått Kellgren kan diskuteras eller avgöras, först när citatet lokaliseras. Jag vill till slut framhålla, att Kellgren själv inte ägde något arbete av Diderot och synes ha känt honom närmast genom Sebastien Merciers förmedling — givetvis med undantag för Encyklopedien, jfr Sylwan, *J. H. Kellgren*, s. 181.

E. N. Tigerstedt.

Stiernhielms viola da gamba.

I Uppsalatidskriften *Schismen* 2/1954 prisas Stiernhielms obscena gåta som »en av vår litteraturs stora galanta tillgångar». Pseudonymen Irma Borg leker med den nykritiska analysmetoden, då hon uppdragar »en dubbel struktur» i Stiernhielms dikt. I verkligheten är ju den dubbla betydelsen: en öppen och oskyldig, en hemlig och oanständig, själva grundvalen för en vidlyftig litteraturart, den *tvetydiga*. För-